AUGUST FRAJTIĆ

CROAȚIA

ȚARA FRUMSEȚELOR

ХЪРВАТСКО

ЗЕМЯ НА КРАСОТАТА

HORVÁTORSZÁG

A SZÉPSÉG HAZÁJA

AUGUST FRAJTIĆ

HRVATSKA / ZEMLJA LJEPOTE

KROATIEN / LAND DER SCHÖNHEIT

AUGUST FRAJTIĆ

CROAȚIA
TARA FRUMSEȚELOR

HORVÁTORSZÁG
A SZÉPSÉG HAZÁJA

ХЪРВАТСКО
ЗЕМЯ НА КРАСОТАТА

VERLAG RUDOLF HANS HAMMER / WIEN
1944

Josip Horvat

HRVATSKA

ZEMLJA LJEPOTE

Lice hrvatske zemlje.

Na vjekovnoj granici Zapada i Iztoka, od pamtivieka bojište njihovih misli i oružja, Nezavisna je Država Hrvatska istodobno i spoj Zapadne i Južne Europe. Glavne europske geografske i kulturno-političke zone sastaju se i izprepliću u hrvatskom prostoru, oblikujući njegovo lice. Hrvatska je uslied toga Europa u malom.

S vrhunaca alpskih izdanaka, koji u svojim njedrima kriju sred crnogoričnih šuma djevičanska tiha gorska jezera, pogled hvata pučinu toploga modrog mora, gdje medju ružičastim otocima i školjićima na živu lazuru prisiedaju poput velikih leptirića biela jedra. S druge strane protegnule se bogate žitorodne ravnice Podunavlja, posute vinorodnim brežuljcima, izpresiecane šrebrnastim zmijama rieka. Prašumske pak planine bosanske Hrvatske nepredobitne su kule Hrvatstva na Balkanu.

Liepa, dobra, plodna hrvatska zemlja! Maslina i loza, pšenica i hrast hrane tu život naroda, i tvore njezinu ljepotu. Kaleidoskopski se na svakom koraku mienja krajolik, u raznolikosti mu je neodoljiva draž. Duga pokoljenja dala su licu zemlje svoj pečat, pretvorivši je svojom krvlju i znojem u domovinu. Hrvatski ljudi udahnuli su ovoj zemlji svoju dušu.

Poletnim ritmom suvremenosti' kuca bilo hrvatskih gradova, sve samih drevnih stanica uljudbe, koje su neprestano primale i prema potrebama hrvatskoga naroda preobličavale utjecaje velikih europskih kulturnih potreba. Ti gradovi, gdje se na sredovječnim bedemima dižu barokne palače, a kraj njih penju suvremeni neboderi, gdje kraj renesansnih dvoraca arhitektura naših dana spaja stoljeća na nov život, nijesu medjutim nikakve enklave u zrakopraznom prostoru. Nikli su sred seljačkog krajolika, upijajući u se neprekidno svježu narodnu krv. Hrvatski su gradovi nedjeljiv dio zemlje, a ne umjetna konstrukcija. Živ spoj medju njima tvore hrvatska sela s čvrstim svojim korienjem u rodnoj zemlji. I njima je duh naroda dao oblik snažne samobitnosti. Hrvatska sela, gdje ima drvenih domova, starih stotine godina, izvršiše i vrše odlučno poslanje u

životu hrvatske zemlje: ona su vjerni čuvari drevnih narodnih predaja, plodan nepresušiv izvor narodne snage.

Lice hrvatskog čovjeka.

U velegradu, unatoč europske nošnje, sačuvala su se svojstva stare neumorne i zdrave rase. Za Zagreb, metropolu Hrvata, kazuju stranci, da je grad riedko liepih žena, a učeni je sviet ustanovio, da je u okolici Dubrovnika, kolievke najponosnijih kulturnih predaja roda Hrvata, sačuvan najljepši ljudski soj u Europi. Hrvatski čovjek spaja u sebi živost Južnjaka i stasitost Sjevernjaka, ponos plemenitih drevnih koljenovića i skladnost kulturnoga Europejca. Lice hrvatskog čovjeka najjasnije se odkriva u hrvatskom puku, koji je svoju sliku upisao u svoj dom, u svoje običaje, svoju pjesmu, ples, svoju nošnju, svoju pučku umjetnost.

Sigurno nije slučaj, da je hrvatska zemlja rodila najvećega kipara našega doba Ivana Meštrovića. Vidici kraškoga krajolika njegova zavičaja, gdje mašta iz bujnih oblika kamena radja divovske pojave, moraju uzgajati smisao za plastiku, upravo kao što bogata paleta hrvatskoga krajolika stvara smisao za vriednotu boja. Umjetnička darovitost Hrvata osobito se izrazuje u slikarstvu. O smislu za boje pak zbori rječito njihova narodna nošnja. U nošnji je svaki pojedini kraj, kako mu je oblik zemlje dao cjelinu, upravo svako selo, izrazio svoje osebujno lice. Hrvatska pučka umjetnost pruža nepresušivo vrelo studija etnolozima i povjestnicima pučke umjetnosti. Oni mogu proučavati odraze najrazličitijih kulturnih razdoblja u hrvatskom prostoru, ali moraju takodjer ustanoviti silnu sposobnost primanja i izkonskoga stvaralačtva hrvatske duše. Klasična težnja za skladnošću progovara iz kombinacija boja, a u ornamentici hrvatskoga narodnoga veziva ćuti se vreli ritam hrvatske krvi, ista ona životna volja, koja izbija iz hrvatskih pučkih plesova. Hrvatska žena većinom je stvaralac te čudestne pučke umjetnosti, izrazujući baštinjenima drevnim simbolima sve svoje osjećaje, radosti i tuge, zanosa i klonuća. I uviek je ta pučka umjetnost u skladu sa zemljom. Narodna nošnja Hrvata stapa se s hrvatskim krajolikom. Crvenilo, zelenilo, zlato nošnja je bogate posavske Hrvatske. Svila i baršun, s hrvatskim variantama motiva Iztoka, protkani zlatom i srebrom, nošnja su gospodskoga življa bosanske Hrvatske. U krajevima, koje su visoke planine pretvorile u nepredobitne tvrdjave, gdje su Hrvati stoljećima vodili obranbeni rat, sama nošnja govori o vitežkom bojovnom duhu naroda. Jednostavna je tu nošnja žene, sva je njezina ljepota u plastičkim vriednotama, u skladnom razmjeru linija padaju nabori jednostavnom dostojanstvenošću kao kod grčkoga peplosa; živ je tu još duh

starine homerskoga doba. Sav smisao za bogatstvo i kult snažnoga viteštva izraženi su u nošnji muškarca: nizovi srebrnih puceta — istoga oblika i ornamentike, koje susrećemo u nalazima starohrvatskih grobova iz VIII. stoljeća — tvore na grudima momaka čvrst oklop. Za svilenim pojasom još uviek počivaju djedovski handžari, a uz tielo priljubljena nošnja izdiže stasitost ljudi i odgovara potrebi kretanja po bojnima planinskim stazama. Crno-bieli ugodjaji vladaju pak nošnjom primorskoga Hrvata. Njegova mašta kao da je hotimično suspregla sebe samu, kako bi nemirnim bogatim šarama jadranskoga krajolika sačuvala skladnu ravnotežu.

Pučka je umjetnost Hrvata najveća umjetnina hrvatske zemlje, jer je izraz svih pokoljenja, s kojima je današnje po krvi svezano; ona je izraz duhovnog života narodne cjeline, nepatvoreni i iskreni odsjev družtvovnih i gospodarskih odnosa, u kojima Hrvat živi još i danas. Otvoreno lice hrvatskoga čovjeka zbori o njegovoj povezanosti sa zemljom i bezgraničnoj odanosti prema narodnoj zajednici; lice je to ratnika i umjetnika.

Lice hrvatske prošlosti.

Lice hrvatske prošlosti zbori o ponosnoj epopeji, koja nije zamukla ni u naše dane.
Svaka stopa hrvatske zemlje po jedan je spomenik hrvatske prošlosti. Svaka gora krije koji taj podor tvrdih gradova i branič-kula, sve samih svjedoka stoljetne borbe Hrvata za spas njihove domovine. Današnjim hrvatskim prostorom, prije nego što ga nastaniše Hrvati, prolazile su bujice naroda, prolazile i nestale u nepovrat. Hrvatski je narod poslije dugotrajne seobe iz svoje iranske pradomovine, došavši do toploga europskog mora, uspio tu zemlju zadržati za se. Dokaz je to i životne snage i državotvorne sposobnosti hrvatske rase. Već prije 1.400 godina imaju Hrvati ovdje svoju državu. Mačem je osvojiše, mačem je održaše, a u kratkim stankama mira uspješe već u najstarije doba dokazati svoju duhovnu snagu. Zub vremena i stalni ratovi mnogo toga uništiše, ali na primjer tisućgodišnje crkvice u dalmatinskoj Hrvatskoj svjedoče o zanosu umjetničkoga stvaralačtva već prvih pokoljenja Hrvata u ovoj zemlji. Malene su obsegom te crkvice, no svojom skladnošću oblikovanja prostora daju dojam velikih katedrala. Ukrašene su osebujnom pleternom ornamentikom, koja je u poviesti umjetnosti dobila oznaku „hrvatska". Tu i tamo kroz tisuću godina sjevaju još, makar izbliedjele, boje freska i mozaika. Svako je veliko kulturno razdoblje Europe odjeknulo i u hrvatskoj zemlji. U starim razvalinama ostao je sačuvan po koji taj gordi gotički svod, iz njihovih krhotina danas još izbijaju na svietlo fini gotički kapiteli. Kolika je pak duhovna stvaralačka snaga hrvatske rase, samo kad narod može uživati blagoslov sigurnosti

mira, svjedoči skladno renesansno graditeljstvo Dubrovnika, ili pak procvat hrvatske umjetne knjige u XVI. stoljeću, kad Hrvat Hanibal Lučić u 30-tim godinama XVI. stoljeća piše na svom rodnom otoku Hvaru, gdje već u XVII. stoljeću postoji stalno kazalište, dramu „Robinju", koja je u europskoj književnosti prva drama svjetovnoga aktuelnog sadržaja, dok u Dubrovniku u XVII. stoljeću Ivan Gundulić pjeva himnu slobodi, prvu u svjetskoj književnosti.

Sjeverna Hrvatska nakon obranbenih borbi protiv iztočnoga protivnika, sačuvavši misao hrvatske državnosti, doživljava svoj procvat u razdoblju baroka. Gospodski dvorovi, biskupski grad u Zagrebu i zavjetne crkve hrvatskoga plemstva danas još zbore o snazi stvaralačkog poleta, o smislu za liepo u tadašnjih hrvatskih ljudi. U XVII. stoljeću Hrvati imaju svoje sveučilište, njeguju znanost — jezikoslovnu, pravnu i poviestnu — te istodobno krče putove suvremenom tehničkom napredku u svojoj zemlji. Hrvatski mogućnici i inženjeri snivaju san, kako bi kanalom spojili Dunav s Jadranskim morem, grade ceste preko na oko neprolaznih gorskih lanaca, ceste, koje su u ono doba europsko tehničko čudo, a danas još služe suvremenom putničarskom prometu. Misao suvremenog nacionalizma nadovezuje se na drevne predaje hrvatske državnosti i radja preporod Hrvata u polovici XIX. stoljeća. Svojom snagom, slušajući glas duha vremena, Hrvati sami ukidaju feudalizam i stvaraju družtvovnu jednakost, kako bi svi narodni razredi mogli složno sudjelovati na domovinskom radu.

Stvara se novovjeka Hrvatska. To što stranac danas vidi u hrvatskoj zemlji: europski napredak gradova, razborito gospodarstvo seljaka, očuvano bogatstvo hrvatskih šuma, suvremeni europski način uprave, polet duhovnoga života, niz plodonosnih prosvjetnih ustanova, sve je to djelo napora cieloga naroda. Hrvati niesu imali velikih mecena, hrvatski si je narod to uviek morao sam biti. Današnje se pokoljenje time ponosi. U tom leži dokaz narodne snage i obilježje prave kulture, a požrtvovnost za budućnost jezgra je te snage.

Lice hrvatske prošlosti odkriva, da je Hrvatska neodjeljiv dio zapadno-europske kulture i njezin prokušani nepredobitni bedem. Hrvatska je odlučila to i ostati.

Lice današnje Hrvatske.

Lice današnje Hrvatske uskladjuje čovjeka sa zemljom, oblikujući ga po najboljim predajama prošlosti.

10. travnja 1941. uzkrsnula je Nezavisna Država Hrvatska. San najboljih hrvatskih ljudi kroz stotine godina postao je živa činjenica. Kao i prvu nezavisnu hrvatsku kraljevinu, i novu je državu stvorila krvava požrtvovna borba i narodna vjera u pravdu povjestnog razvitka. Stari narod Hrvata prenuo se mladenačkom snagom, da napokon postane svoj na svome. I Hrvati su narod, kojemu je versailleski diktat pokušao presjeći žile kucavice, osudivši mu i samo ime na propast. Dakako, bila je to luda zamisao u današnjem vieku nacionalizma, a mogla se poroditi samo kod onih, koji ne poznavahu životnu borbenost Hrvata. No Hrvati, okriepljeni naukom dr. Ante Starčevića, svojega velikog političkog mislioca u drugoj polovici XIX. stoljeća, koji je u narodu Hrvata stekao najčastniji naslov „Otca Domovine", uspjeli su poraziti sve protivničke spletke i nasilja. A kad je bio objavljen zator hrvatstva, znao je današnji Poglavnik Nezavisne Države Hrvatske, dr. Ante Pavelić, organizirati narod za revolucionarnu borbu. Uz pomoć i djelotvornu zaštitu Velikog Njemačkog Reicha hrvatska je oslobodilačka borba okrunjena uspjehom, države Europe spoznale su važnost i pravednost obstanka Nezavisne Države Hrvatske u zajednici slobodnih naroda Nove Europe.

Danas je ime Hrvata, koje su njegovi protivnici htjeli osuditi na smrt, opet cienjeno u Europi.
Prirodno blago hrvatske zemlje, koje je do sad bilo za hrvatski narod mrtva glavnica, prelazi u njegovo vlastničtvo, da bude na korist njemu i europskoj zajednici.

Opet se slobodno vije barjak drevne hrvatske državnosti. Taj barjak ne kazuje samo, da su Hrvati dostigli svoj tisućljetni narodni ideal. On je u ovom dielu europskoga prostora takodjer i simbol europske pobjede. Vjerni svojem povjestnom poslanju Hrvati i njihova Nezavisna Država Hrvatska jesu i ostat će čvrsti bedem europske misli i njezinoga poredka.

OPIS SLIKA

1. Mladež je u svakom narodu nosilac borbe, napredka i budućnosti. Hrvatska se majka oduviek brinula, da odgoji svoju djecu u tom duhu.

2. Zagreb je glavni grad Nezavisne Države Hrvatske, a ujedno i političko, kulturno i gospodarsko središte države. Medju svjedoke stare slavne poviesti ovog kulturnog grada ubrajaju se i sredovječna „Kamenita vrata".

3. Grad Zagreb je poznat iz 11. stoljeća. Već tada je u njem bilo sielo biskupije, dakle je grad sigurno mnogo stariji. U ovom se gradu od oko 350.000 stanovnika sastaje staro i novo u najljepšem skladu. Grad Zagreb je ponos svakog Hrvata.

4. Osobito su dragi stari gradski kutići. Isto tako, kao i u drugim kulturnim gradovima Evrope, ovo staro, ova tradicija predstavlja jak oslonac suvremenom napredku i neumornom novom stvaranju. Iz bogatstva poviesti crpi se životna snaga sadašnjosti.

5. Suvremeni se velegradski život odvija u novovjekim gradjevinama. Pa ipak, razcvalo drvo u kojem zabačenom kutiću sjeća nas, da taj grad nije postao gomilom zidina.

6. Hrvatska je zemlja ljepote. Najraznije prirodne draži opravdavaju to ime. Ravnica, brežuljci, planine, krš i more tvore tu ljepotu.

7. Liepi, rasni čovjek u narodnoj nošnji skladnih boja daje zemlji obilježje. Nošnje su vrlo raznolike. Svako selo pokazuje nešto novo, ali uviek je nošnja u skladu s krajolikom.

8. Hrvatska je plodna zemlja. Mnoge su poljopriradne grane u njoj dobro razvijene. Romantično „Hrvatsko Zagorje" poznato je po svojim vinorodnim brežuljcima.

9. Daleko se više uzgaja vinova loza u dalmatinskoj Hrvatskoj na obalama i otocima Jadranskog mora. Dalmatinsko je vino na daleko poznato i vrlo se cieni.

10. Vrlo je liepa nošnja u Posavini i Pokupju. Rukom tkane i vezene prekrasne narodne nošnje dokazuju jaku sposobnost hrvatske seljakinje za umjetničko stvaranje.

11. Tisućgodišnja hrvatska poviest sastoji iz bezbroja slavnih stranica. Stari su gradovi i dvorci živi svjedoci prošlosti.

12. U tim su starim dvorcima živjeli slavni rodovi hrvatske prošlosti. Iz njih su se grofovi, baruni i mali plemići borili protiv nadirućeg neprijatelja.

13. Slavonska i sriemska ravnica je žitnica zemlje. Na daleko i široko su polja pšenice i kukuruza. Dobra žetva obskrbljuje zemlju kruhom.

14. Čitava je zemlja izšarana većim i manjim riekama. Tu su pogranične rieke Mura, Dunav i Drava na sjeveru, a Drina na iztoku, pa u zemlji Sava, Kupa, Korana, Bosna, Vrbas, Neretva i druge.

15. Knezovi Šubići Zrinski bili su slavno hrvatsko pleme i zaštitnici Evrope protiv Iztoka. Zajedno s drugim slavnim hrvatskim obiteljima i vjernim narodom oni su kroz stoljeća bili „antemurale christianitatis".

16. Dražestna romantika često ustupa mjesto tvrdom i kamenom krajoliku. Goli krš, od neprijatelja posječen, od vjetrova raztrgan, prebivalište je orlova.

17. Drugačija su brda bosanske Hrvatske. Njeno područje krije u sebi još i prašuma, a otuda i ogromno bogatstvo drvom, pa je vrlo važan činbenik u priradu zemlje.

18. Na zapadnoj granici Hrvatske leži malo mjestance Samobor, omiljelo izletište i športsko zimovalište zagrebačkog velegradjanina. I ovdje pokazuje narodna nošnja nešto novo.

19. Prostrani planinski pašnjaci Bosne napunjaju gledaoca neizmjernim mirom i tišinom. Samo male pastirske kolibice pokazuju prisutnost ljudi.

20. Obilježja Plitvičkih jezera u Lici su divlja romantika i neuzporediva ljepota. Ime „biser Evrope" daleko je preslabo, da dolično prikaže rajsku ljepotu toga kraja.

21. Vijugave nas ceste vode kroz bosanska brda. Snaga prirode pokazuje svoje pravo lice. U takvim brdima mogu se rad jati samo snažni ljudi borbene prirode.

22. Evropska velerieka Dunav, prolazeći kroz brojne države, spaja njihove sudbine. Jednim je dielom hrvatska, a hrvatski brodovi plove po njoj.

23. Zimski nas čar sniega i inja prenosi u zemlju priča. Zimska nam slika odkriva isto tako mnogo čara, kao i ljeto. Nekad je zima u svojoj jednoličnosti još i mnogo ljepša.

24. Džamije! Mostovi šiljata luka! Rešetke na prozorima! To je česta slika u gradovima i selima bosanske i hercegovačke Hrvatske. U tim gradovima i selima živi više stotina tisuća muslimanskih Hrvata, i dočarava nam sliku Iztoka.

25. U Bosni i Hercegovini živu Hrvati katoličke i muslimanske vjere. Njih vjere ne diele, jer su djeca istog naroda. Samo u nošnji nailazi se na razlike. Ali svima im je prirodjena otmjenost.

26. Tihe i mirne rieke ravnice pokazuju u gorskim predjelima sliku divljih potoka. Ali poznavalac to voli, jer ne samo što je liepo, već se u tim potocima praćaka bezbroj srebrnih pastrva.

27. Putnika privlače mala jezerca, na koja kao da su se naslonila tiha seoca. Umoran gradski čovjek naći će tu u prirodi i medju ljudima prirode žudjeni mir. Ali gle, evo i tu bogatstvo pastrva!

28. Sarajevo! Grad devedesetidevet minareta! Središte muhamedanskog življa i po broju stanovnika drugi grad države. Obkoljeno prekrasnim predjelima za skijanje, Sarajevo će se razviti do središta zimskog športa u Hrvatskoj. Ali je još mnogo važnije, da se tu, u Srednjoj Evropi, još može doživjeti Iztok! Da, samo još tu!

29. Bosanskog Hrvata ne mazi priroda. Ona je često tvrda i neumoljiva. Ali ovaj čovjek snage sa strogim dinarskim profilom znade uviek prkositi izazovu prirode i sudbine.

30. Hrvati su u ogorčenim ratovima protiv osmanlijskog carstva podnieli nebrojene žrtve. Veliki su dielovi današnje Hrvatske podpali pod osmanlijsko gospodstvo, a islamska je vjera često bila jedini spas. Ipak, baš im je ta vjera pomogla, da su i u turskom gospodstvu mogli ostati Hrvati. Oni se danas jednako ponose i svojom muhamedanskom vjerom, kao i svojim hrvatstvom.

31. Duhan je vrlo važan činbenik hrvatskog prirada. Velika su polja Hercegovine zasadjena duhanom, a taj hercegovački duhan uživa svjetski glas.

32. Na putu iz svoje iranske pradomovine krenuli su Hrvati preko Karpata i prije 1400 godina stigli na obale sinjeg Jadrana, da tu i ostanu. Postali su znameniti pomorci, pa su nekoć kao i danas gradili sami svoje jedrenjake.

33. Rude su divni plodovi zemlje. Bosanska rudna polja daju velike mogućnosti za izgradnju odgovarajućeg veleobrta.

34. Hrvatska pruža gledaocu neobično mnogo svojom prirodnom i kulturnom raznolikošću. Tamo dolje, na obali Jadrana stoji stari grad Dubrovnik, kolievka hrvatske kulture. Divne gradjevine govore rječito o starim vremenima, kad je još Dubrovnik bio glavni grad istoimene slobodne hrvatske republike.

35. Narodna se nošnja plodnih hrvatskih predjela odlikuje vedrim i sjajnim bojama. Ali žena iz dalmatinskih brda voli tamnije, zasićene boje, koje bolje odgovaraju kamenom kraju.

36. Uzke uličice u hrvatskim primorskim mjestima odaju svu ozbiljnost života: Odjeća je tu crna i tmurna. Tmuran je i život ovih žena, jer im muževi plove na svih sedam mora i riedko vide domovinu.

37. A kad se prokrade sunčana zraka u tihi kutić primorskog sela, postaju od malih radosti veliki doživljaji.

38. I kad je tiho, i kad buči, i otvoreno, i posuto bezbrojem otočića, more je uviek divno i puno snage. A otočići su preliepi smaragdi, koji oživljuju namrežkanu i valovitu površinu, te joj ulievaju dušu.

39. Vjetar čas gladi modru površinu mora, čas šiba po njoj. A male jedrilice klize površinom, žureći se jednom za veselje dokonom čovjeku, drugiput u borbi s pobješnjelim morem za sam goli život, tražeći sigurnu luku.

40. Luka je središte života čovjeka s obale. To je izlazna točka za sav njegov rad. Iza zidina i lukobrana nalazi on zaštitu pred razularenim snagama mora, iza tih zidina kuje svoje male i velike životne osnove.

41. Ali ne mora to uviek biti velika luka. Za skromna čovjeka od velike je važnosti i mala ribarska luka.

42. Izmedju silnih brda smjestila se Boka Kotorska. Svaki gradić u njoj govori o tisućljetnoj omorskoj predaji Hrvata. Najljepši je medju njima stari Perast sa svojim krasnim gradjevinama.

43. Srce i duša dalmatinske Hrvatske, njezina najveća luka i izlaz u sviet jest Split. S njim je uzko spojena najstarija poviest Hrvata. U ovom je dielu Dalmacije kolievka sredovječne hrvatske kraljevine i zadnje počivalište hrvatskih kraljeva.

44. Mnogo romantike pruža izlet u ribarsko selo, gdje se mreže na suncu suše, očekujući noćni posao.

45. Kad je dobra noć, i lovina je dobra. Težki se noćni rad izplatio.

46. Dobra berba grożdja i masline i ribom bogato ljeto osiguravaju život dalmatinskom Hrvatu. U svim se lukama utovaruje na brodove i jedrenjake vino, ulje i soljena riba za izvoz. Za dobivenu zaradu kupuje se žito, koje ne može dati ni more ni kamen.

47. Cieli je dan sunce grijalo zemlju svojim žarkim zrakama i pretvaralo more u razvaljeno srebro. Sad i ono ide na počinak, a svojim zadnjim zrakama pozlaćuje i more i obalu.

48. Mlada djevojka u narodnoj nošnji stoji na kamenu, što ga more miluje. Tu ona sanjari o svom zaručniku, koji negdje u daljini na brodu misli na mladu djevojčicu i žudi za svojom hrvatskom domovinom.

Mlada seljakinja
iz sela Bistra u "Hrvatskom Zagorju"

Junge Bäuerin
aus dem Dorf Bistra, "Hrvatsko Zagorje"

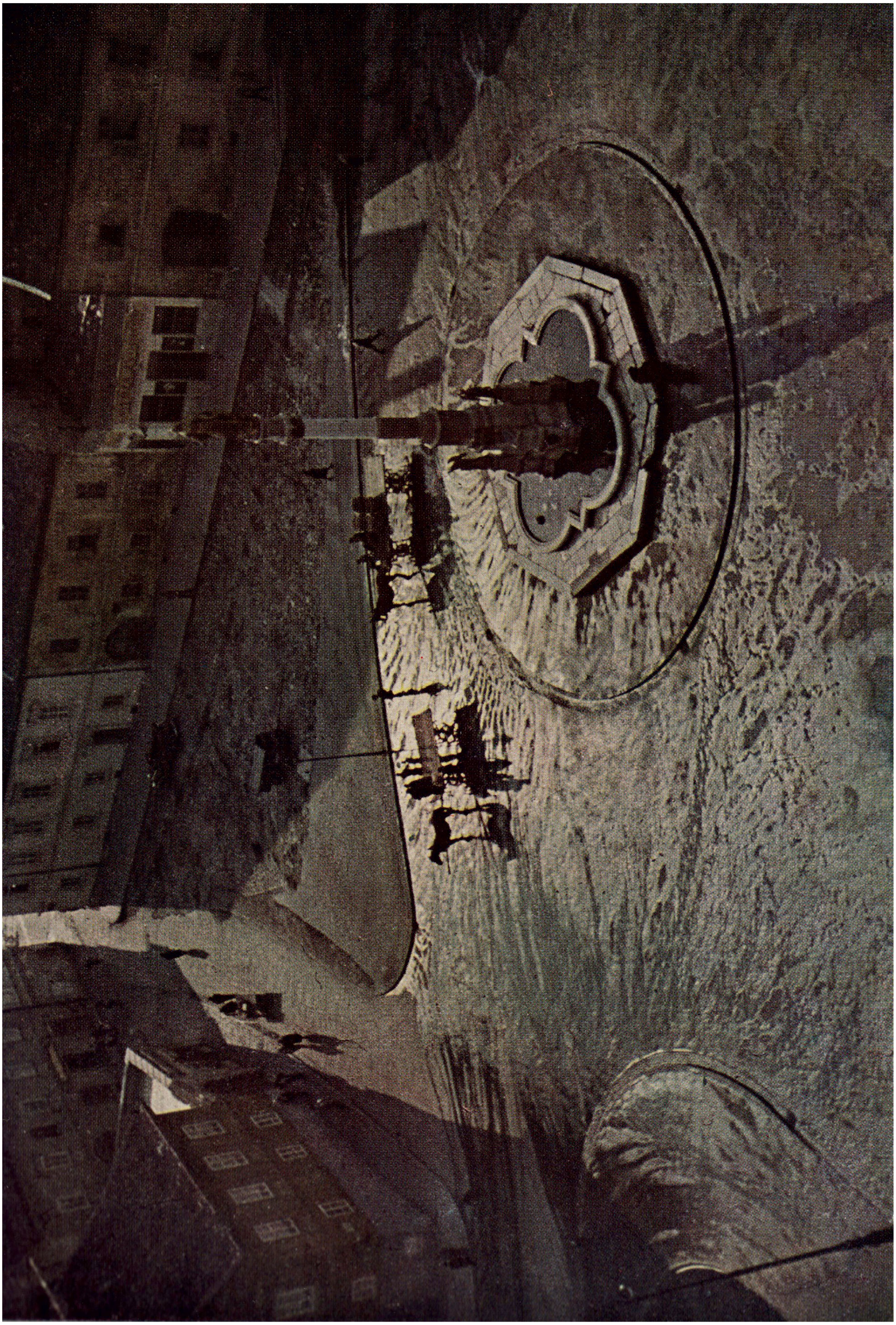
"Kamenita vrata" u Zagrebu

"Steinernes Tor" in Zagreb

Zagreb, pogled na donji grad

Zagreb, Ausblick auf die Untere Stadt

Zagreb, trg pred prvostolnom crkvom

Zagreb, Vorplatz der Domkirche

Zagreb, suvremeni dio grada

Zagreb, ein moderner Ausschnitt

Brežuljasti kraj "Hrvatsko Zagorje"
na sjeverozapadu zemlje

Hügellandschaft "Hrvatsko Zagorje"
im Nordwesten des Landes

Djevojka iz okolice Nove Gradiške

Mädchen aus der Umgebung von Nova Gradiška

Vinograd u "Hrvatskom Zagorju" Weinberg im "Hrvatsko Zagorje"

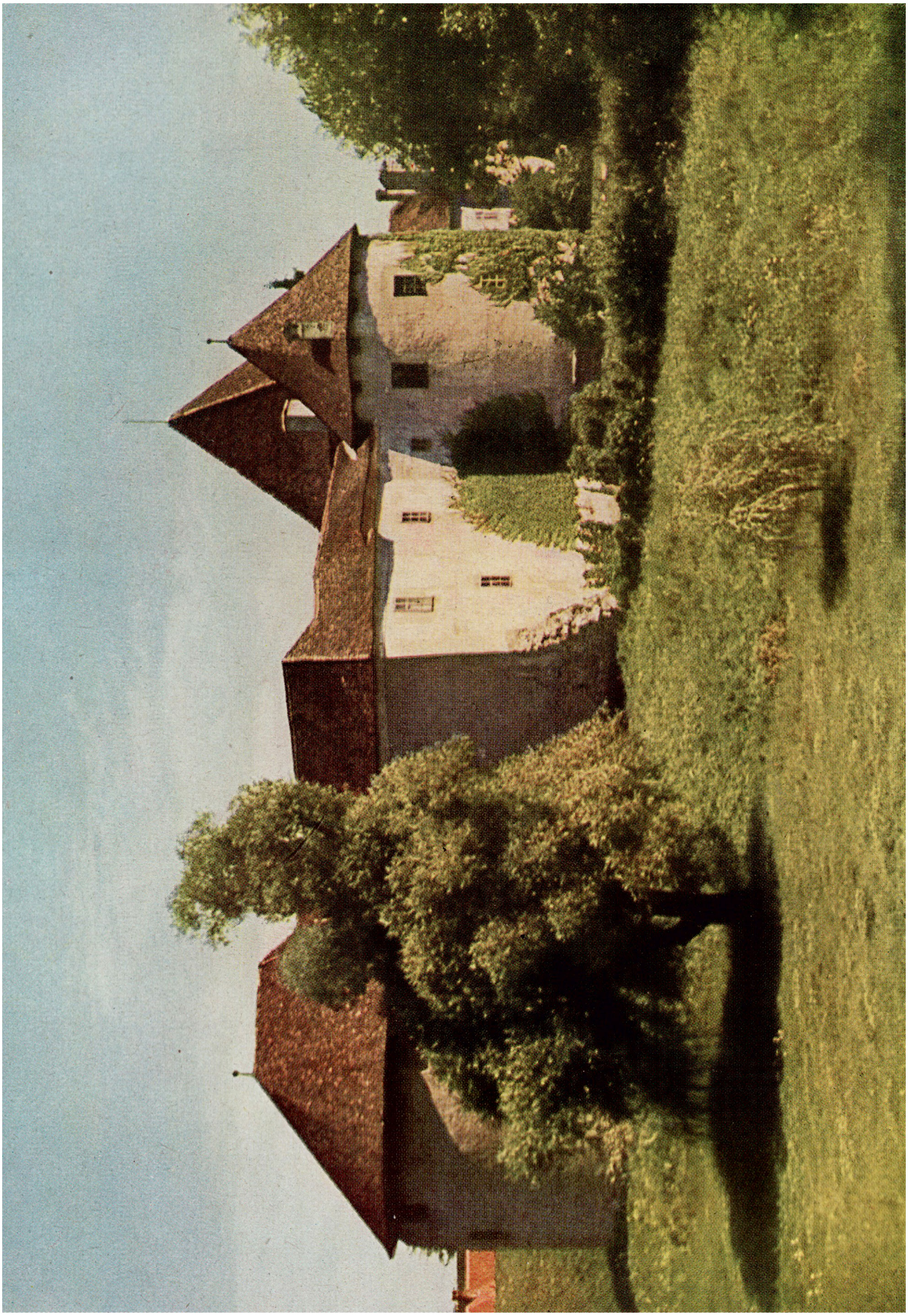
Tiesak na otoku Hvaru

Keltern auf der Insel Hvar

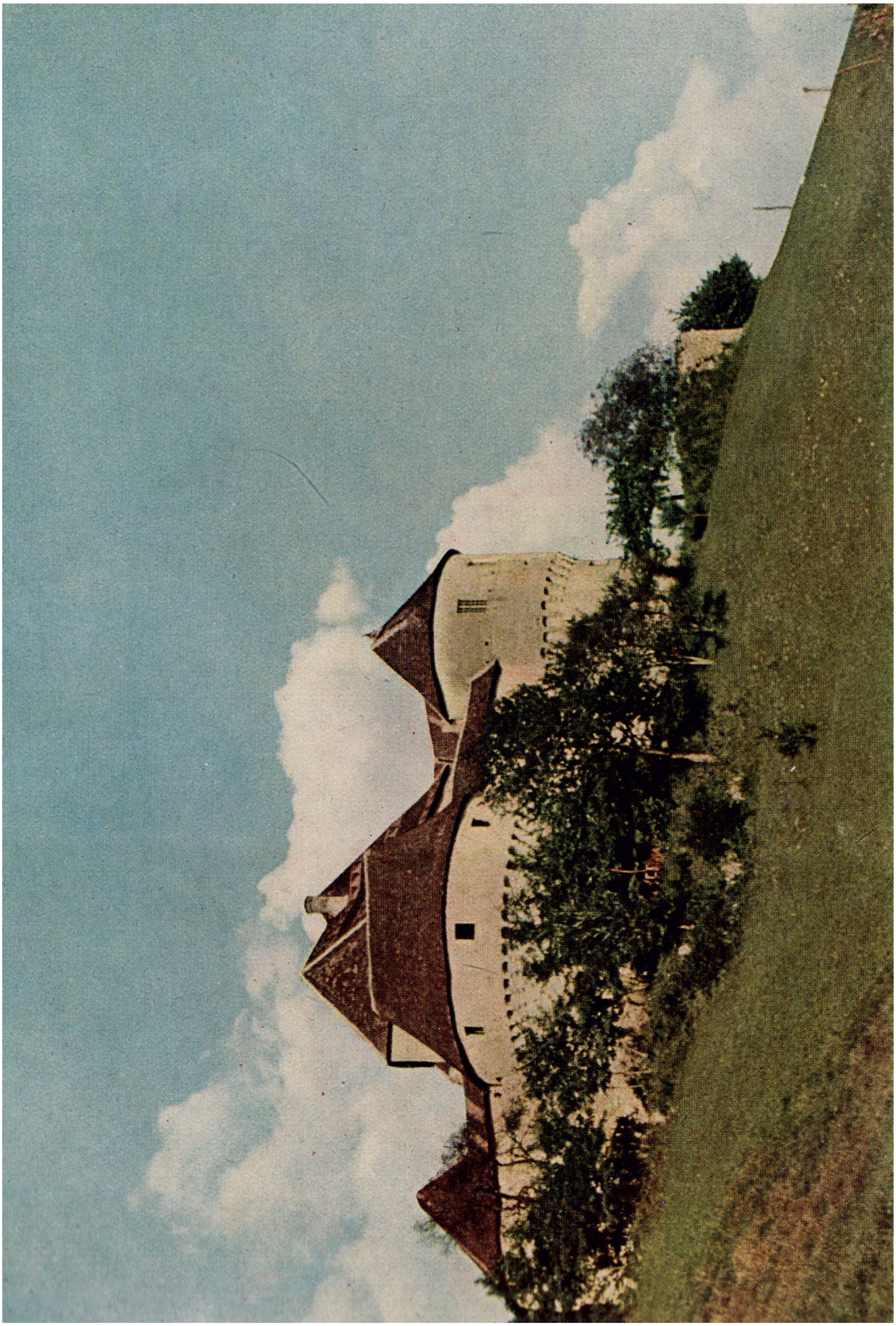
Žena iz okolice grada Siska

Frau aus der Umgebung der Stadt Sisak

Stari grad Varaždin,
danas gradski muzej grada Varaždina

Die alte Burg Varaždin,
heute städtisches Museum der Stadt Varaždin

Grad "Veliki Tabor" u "Hrvatskom Zagorju" Burg "Veliki Tabor" im "Hrvatsko Zagorje"

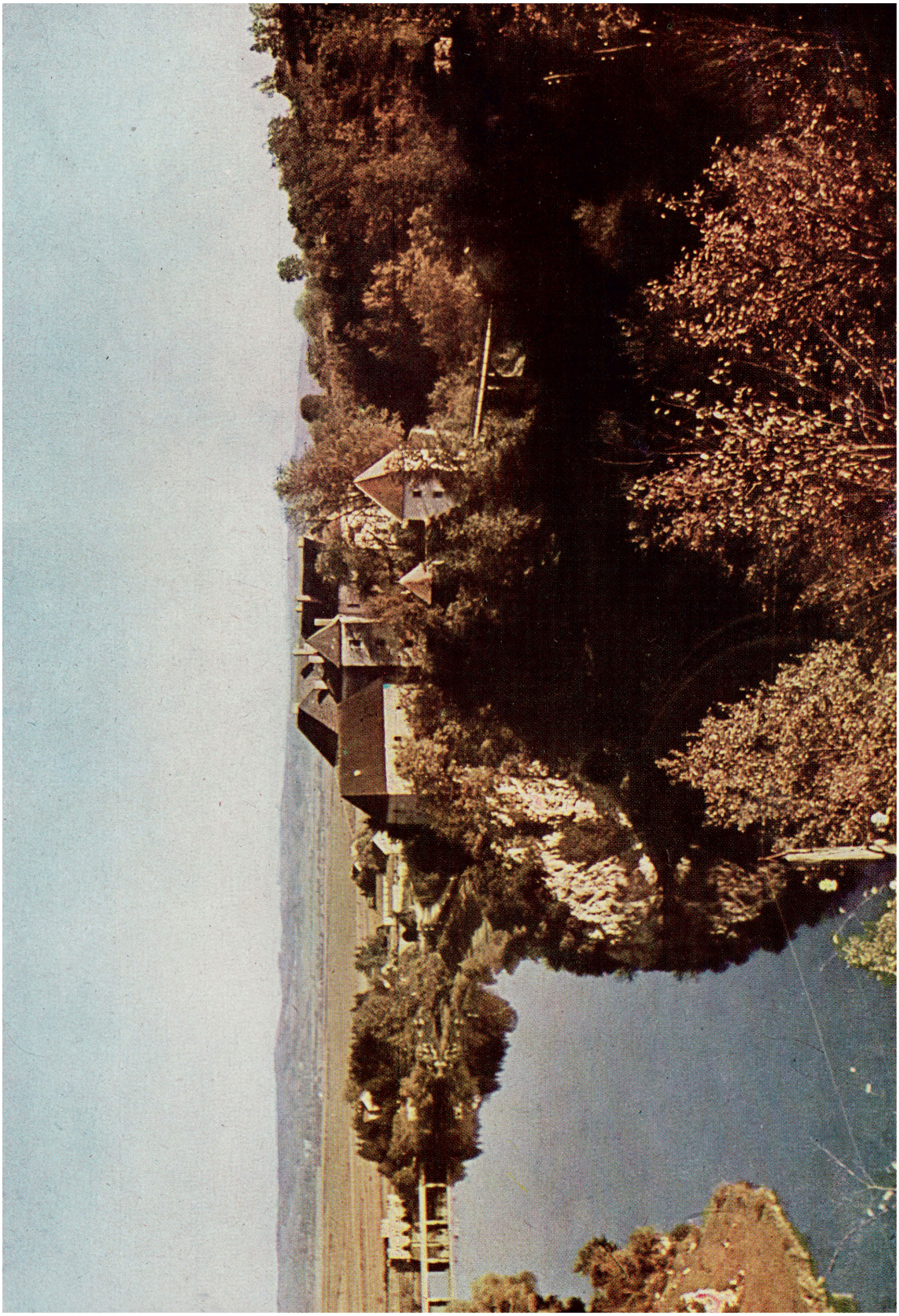
Žetva u Slavoniji

Ernte in Slawonien

Na Korani kod Karlovca

An der Korana bei Karlovac

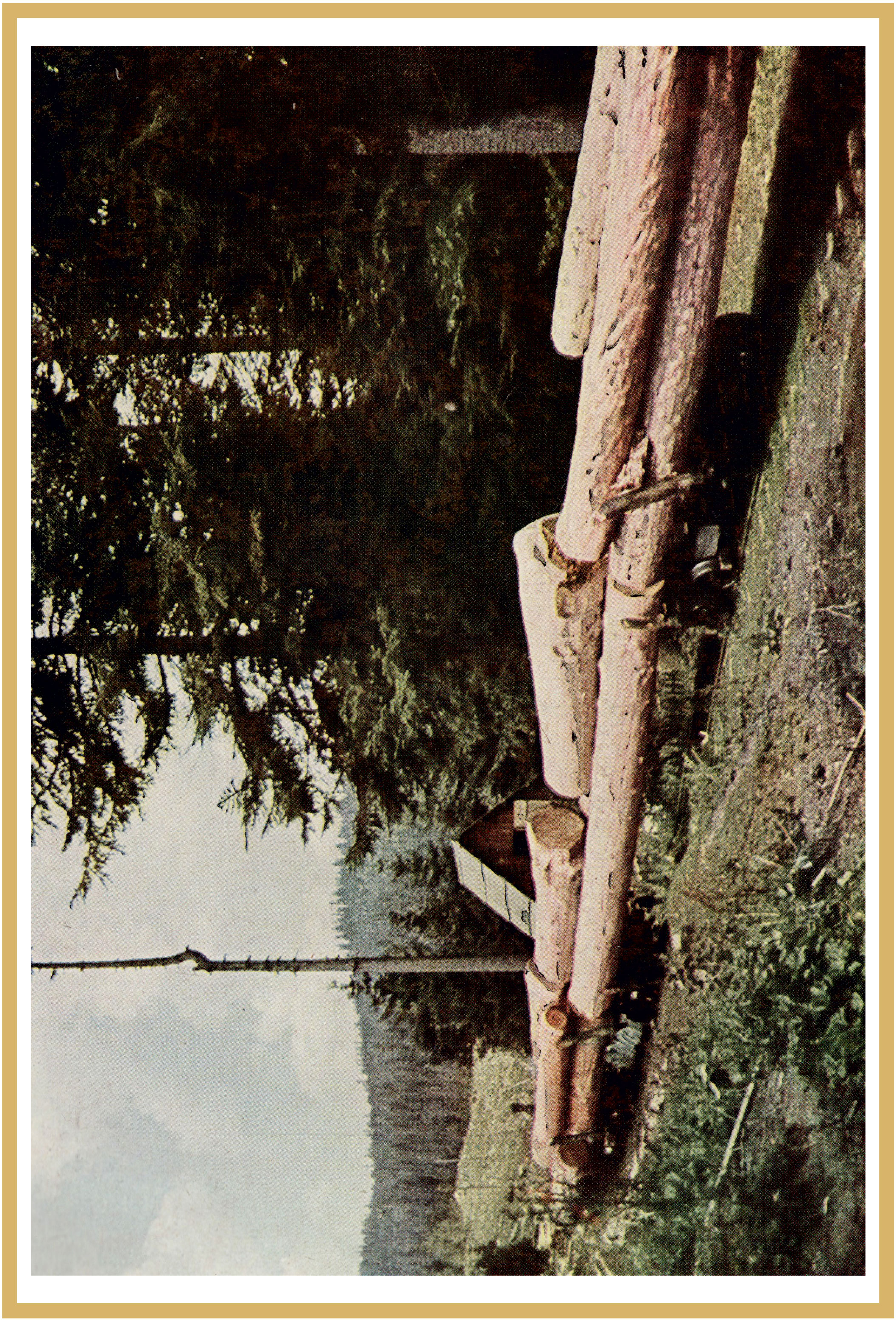
Zrinski grad Ozalj na rieci Kupi

Burg Ozalj des Fürstengeschlechtes
Šubić Zrinski an dem Flusse Kupa

Iz Velebita nad obalom Jadranskog mora

Aus dem Velebit-Gebirge
über der Küste des Adriatischen Meeres

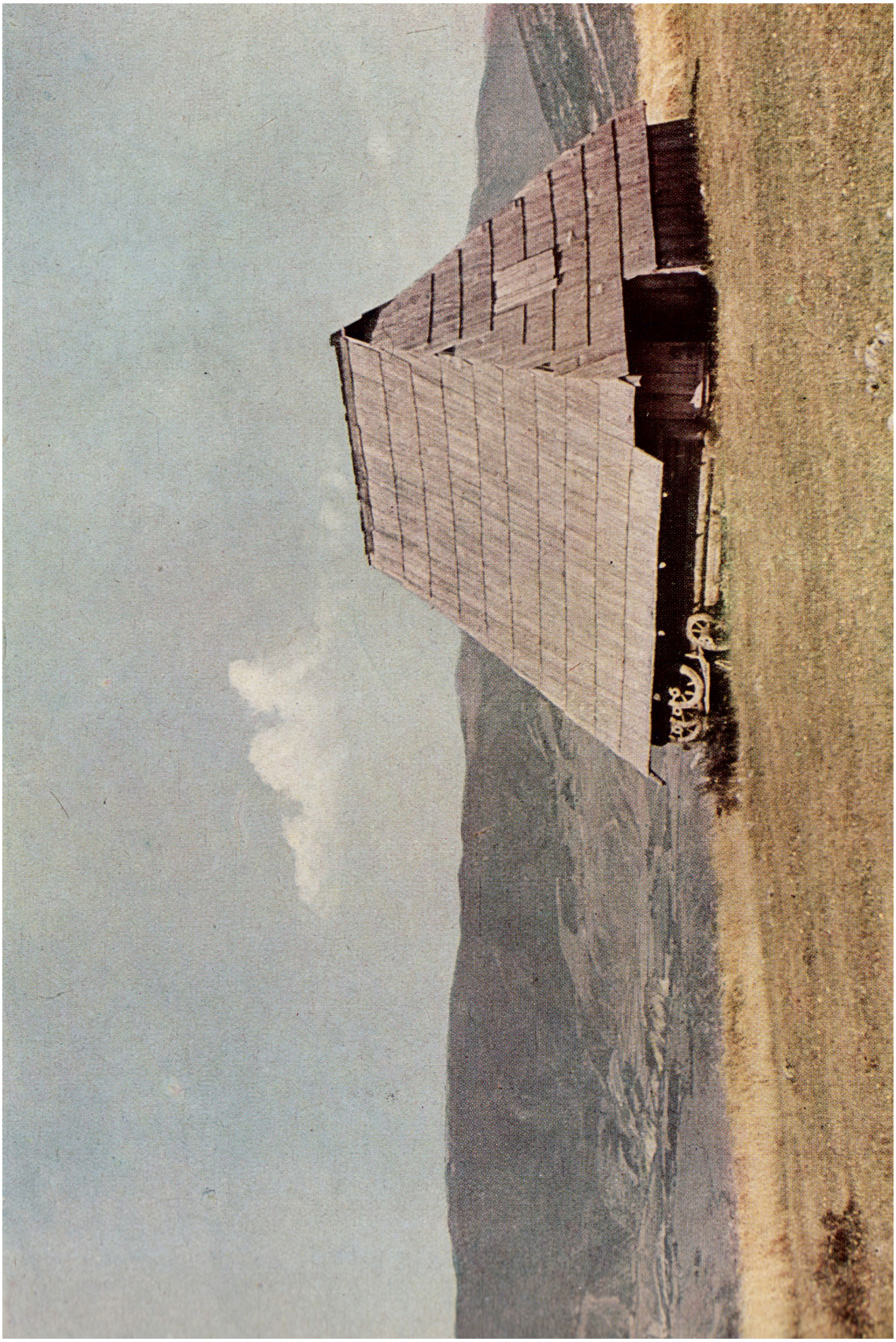
U bosanskoj šumi

Aus einem bosnichen Walde

Žena iz Samobora

Frau aus Samobor

Sa Grmeča

Aus dem Grmeč-Gebiete

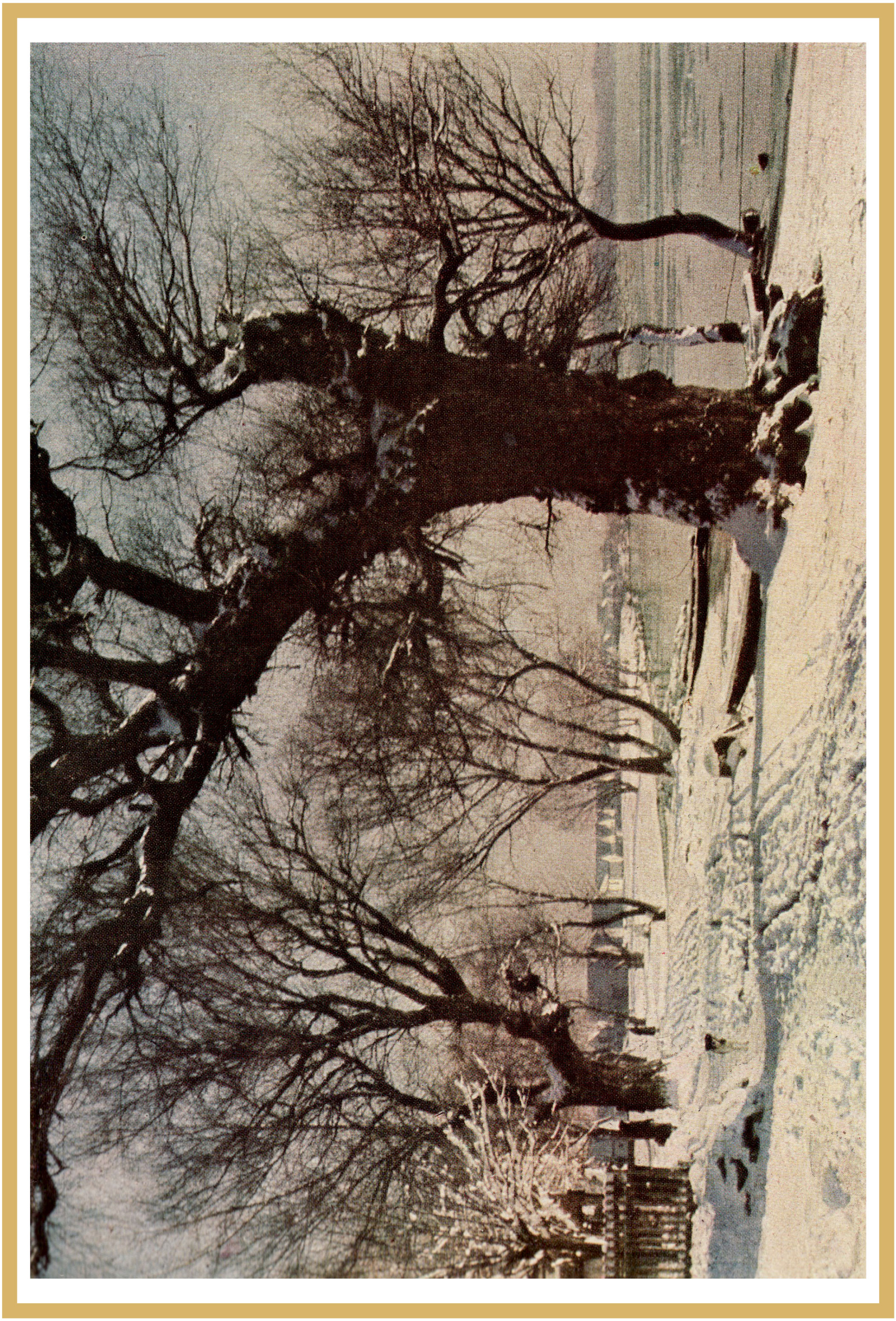
Slapovi jednoga od 16 plitvičkih jezera

Wasserfall eines der 16 Plitvicer Seen

Cesta preko Makljena

Straße über Makljen

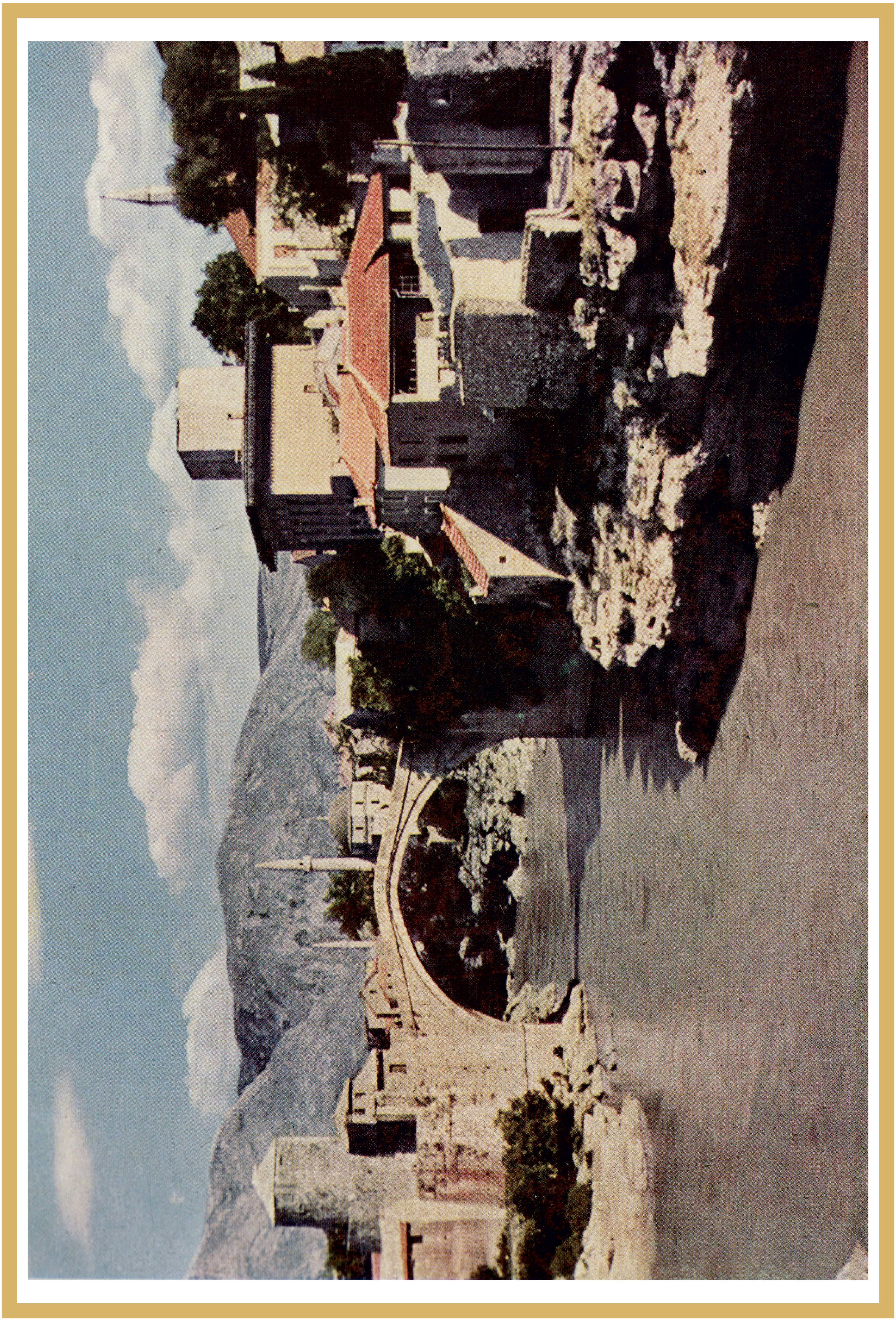
Zimska slika s Dunava kod Petrovaradina

Winterbild der Donau bei Petrovaradin

Zima na Mrežnici kod Karlovca

Winter an der Mrežnica bei Karlovac

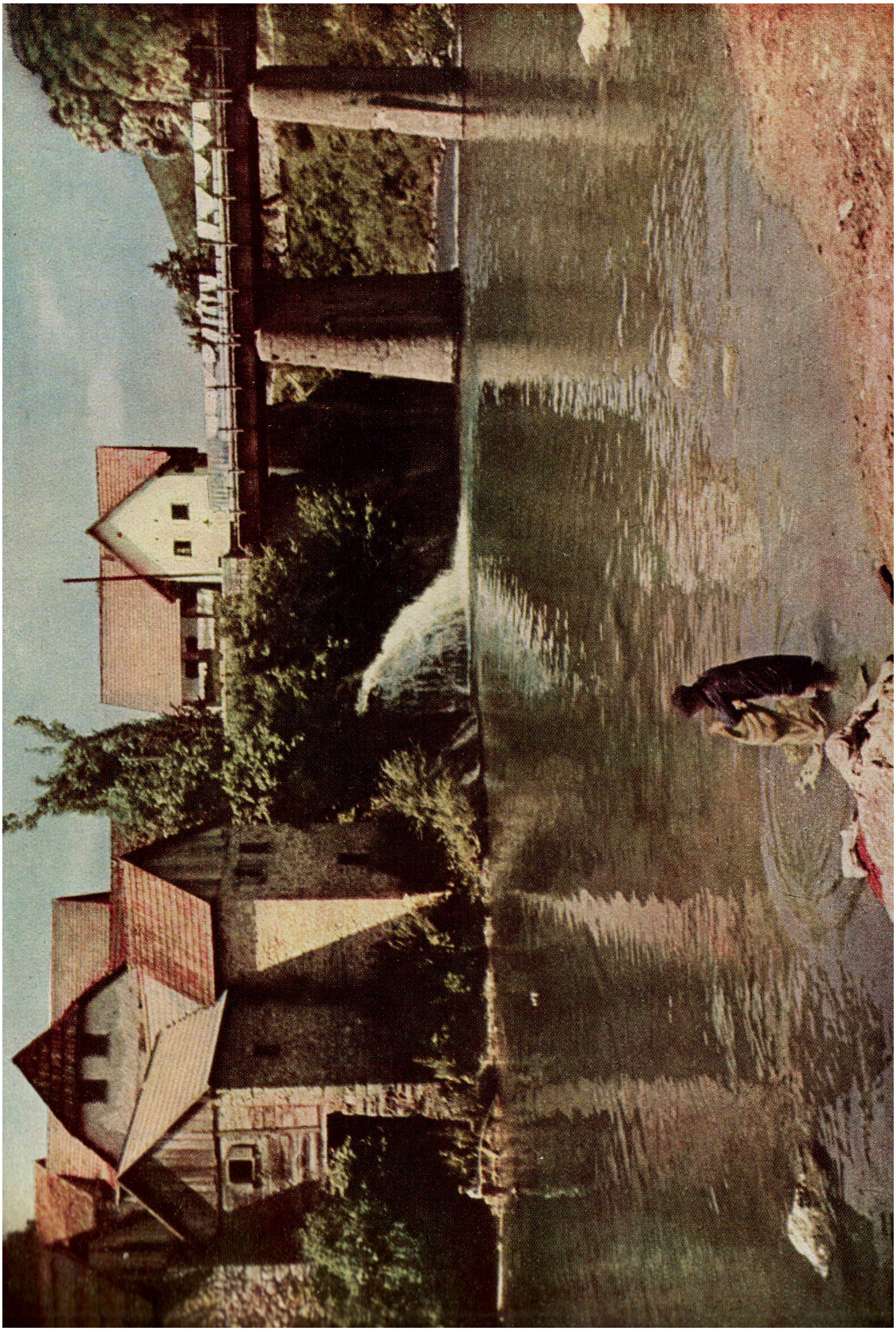

Grad Mostar u Hercegovini

Die Stadt Mostar in der Herzegowina

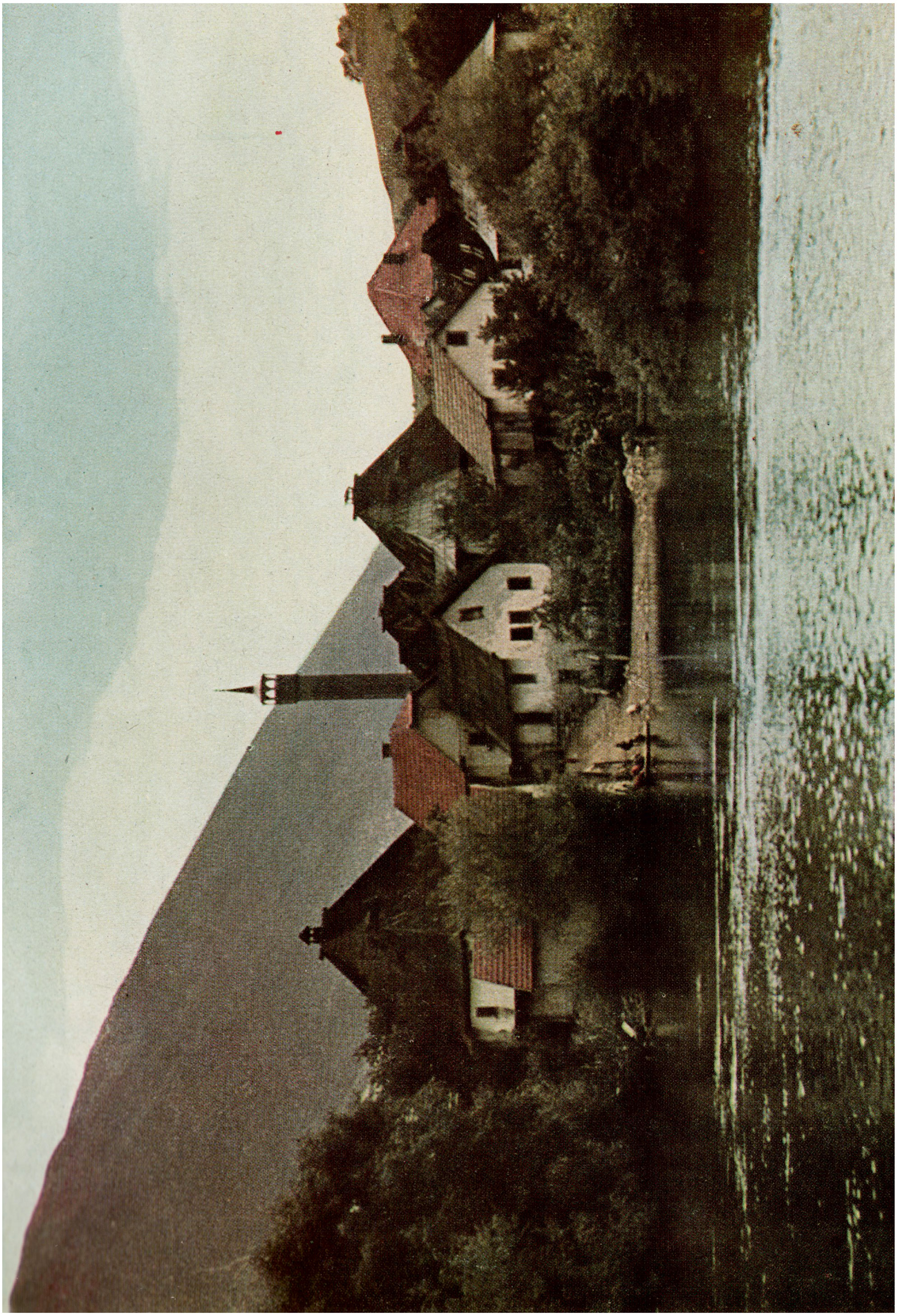

Katolička djevojka s bosanskih planina Katholisches Mädchen aus dem bosnichen Hochland

Korana kod sela Rastoke kraj Slunja

Der Fluß Korana bei Rastoke, nahre von Slunj

Mjestance Jezero
na jezeru rieke Plive kod Jajca

Ortschaft Jezero
am See des Flusses Pliva bei Jajce

Sarajevo zimi

Winterliches Sarajevo

Bosanski seljak Bosnicher Bauer

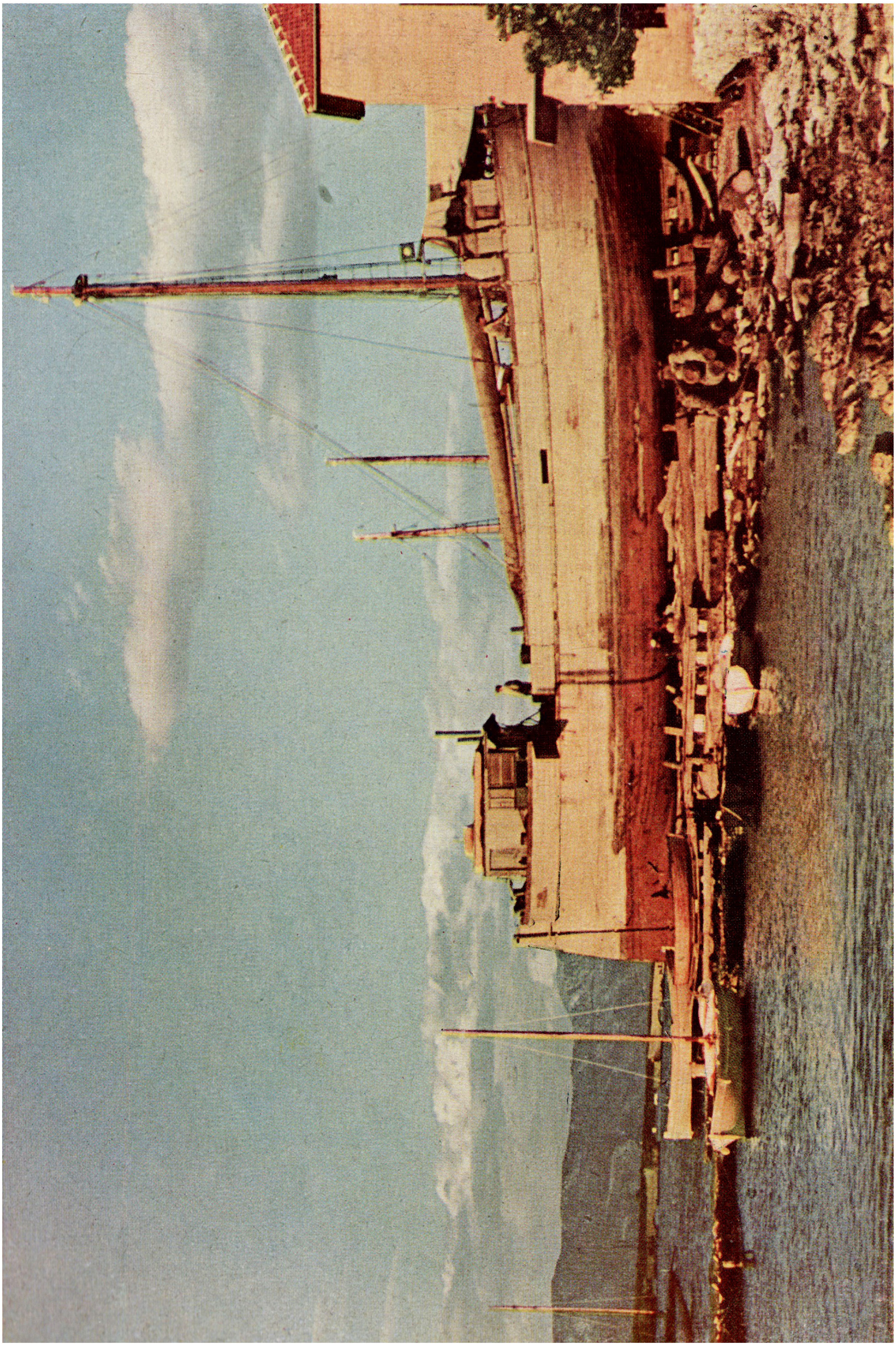
Muhamedanski svećenik
pred jednom od sarajevskih džamija

Muhammedanischer Priester
vor einer Moschee in Sarajevo

Duhansko polje u Hercegovini

Tabakfeld in der Herzegowina

Brodogradilište u Trogiru

Werft in Trogir

Visoka peć u Zenici

Hochofen in Zenica

Predvorje Kneževe palače u Dubrovniku

Vorhof des fürstlichen Palastes in Dubrovnik

Žena iz Dalmatinske Zagore

Frau aus der "Dalmatinischen Zagora"

Ulična slika iz Hrvatskog Primorja

Straßenbild aus dem kroatischen Küstenland

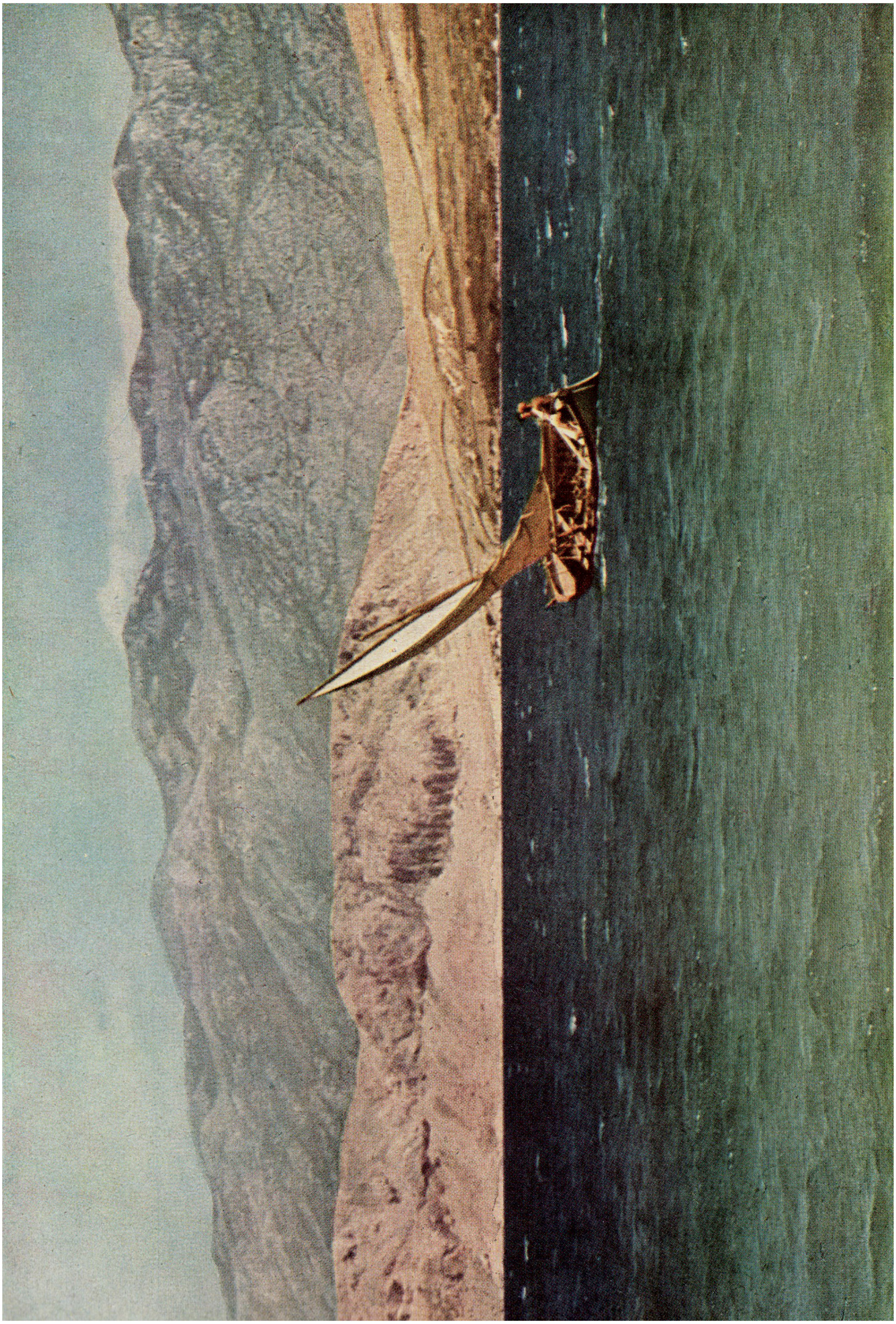
Seoska slika iz Hrvatskog Primorja

Bild aus einem Dorf im Küstenland

Otok Lokrum pred Dubrovnikom, najljepši jadranski otok s prekrasnom subtropskom florom

Insel Lokrum vor Dubrovnik, die schönste Insel der Adria, mit prachtvoller subtropischer Flora

Jedrilica podno Velebita

Segler unter dem Velebit-Gebirge

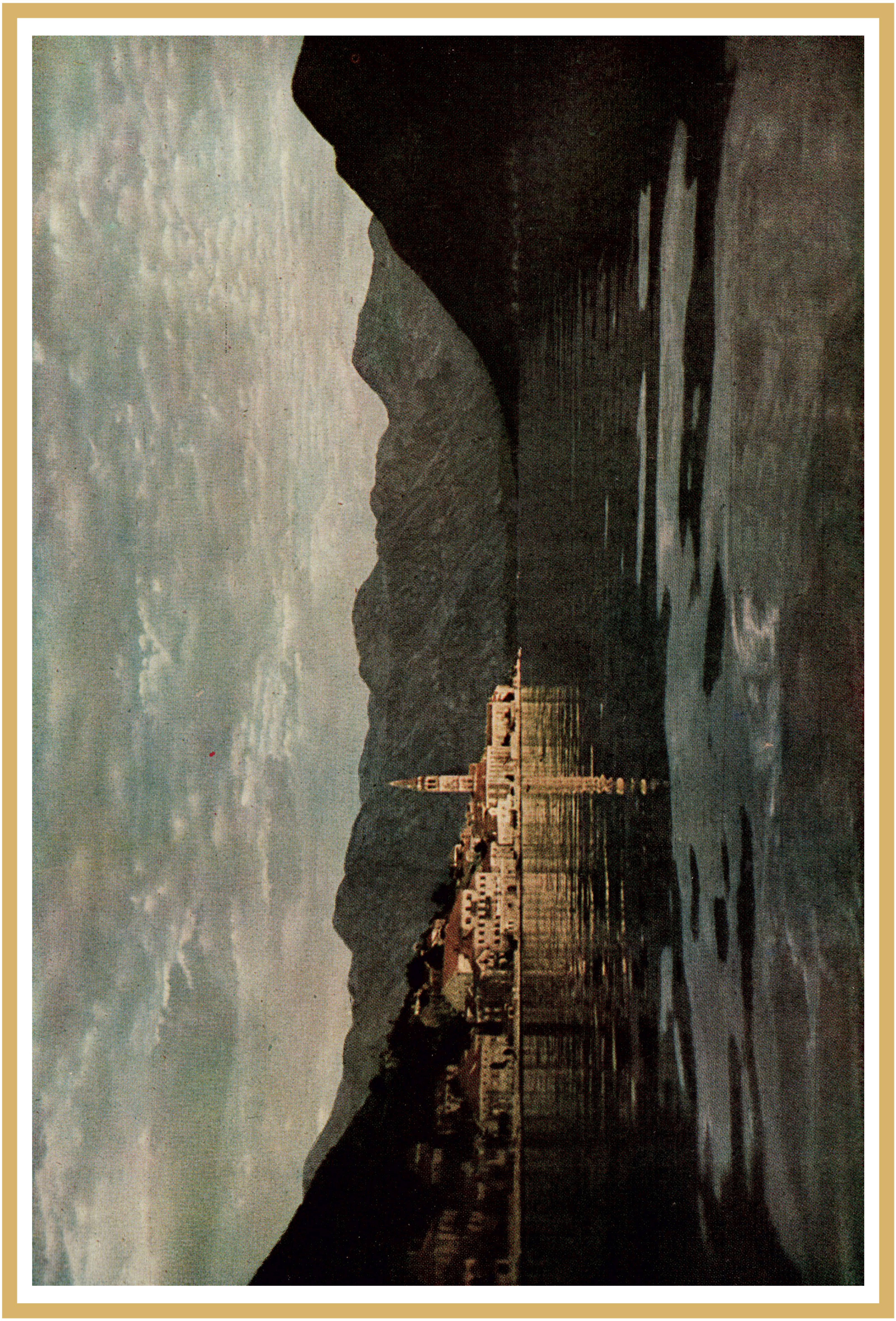
Dubrovnik, stara luka

Der alte Hafen von Dubrovnik

Baška Voda podno Biokova
u dalmatinskoj Hrvatskoj

Baška Voda unter dem Biokovo
im dalmatinischen Kroatien

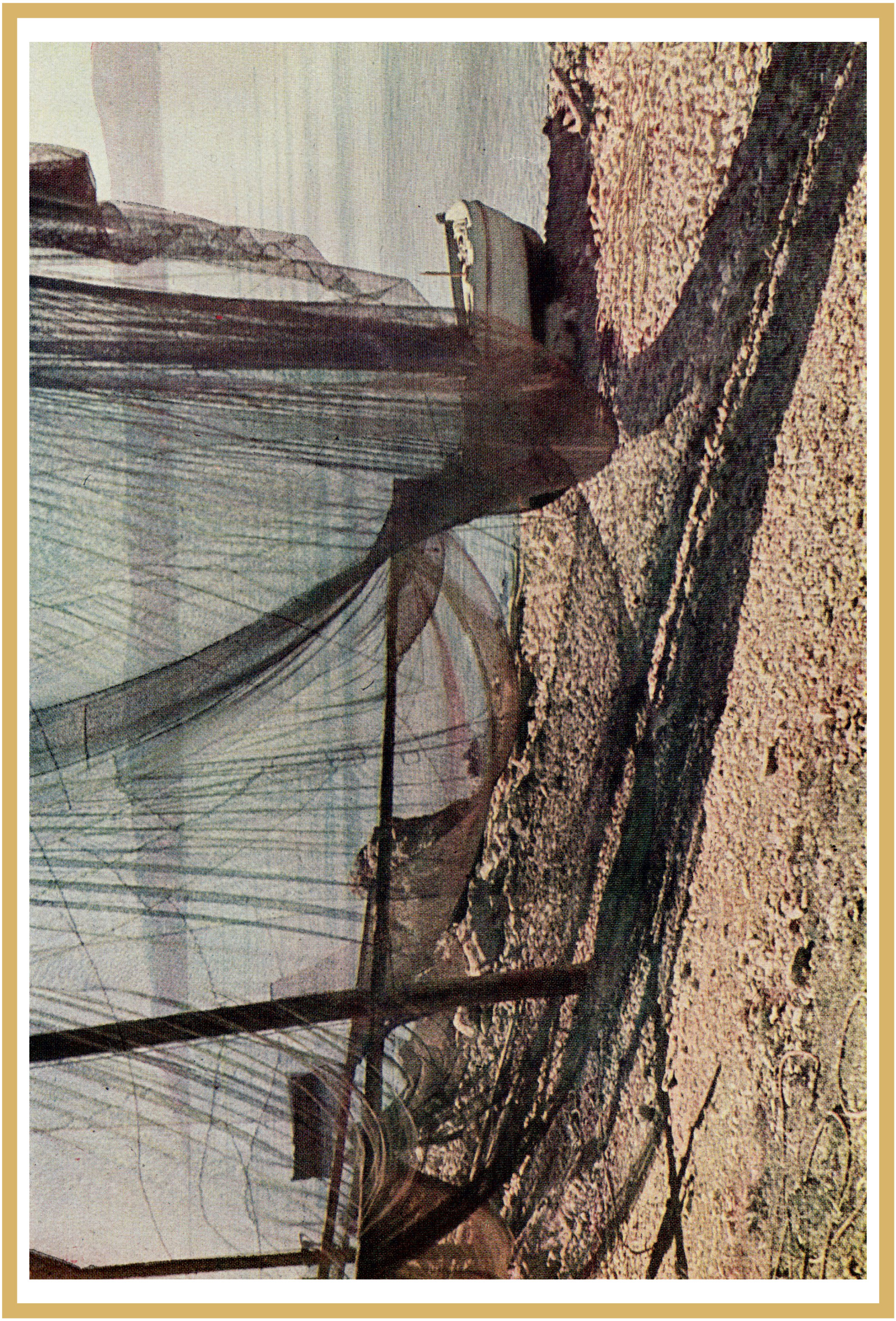
Perast, Boka Kotorska

Perast, Bucht von Kotor

Split

Split

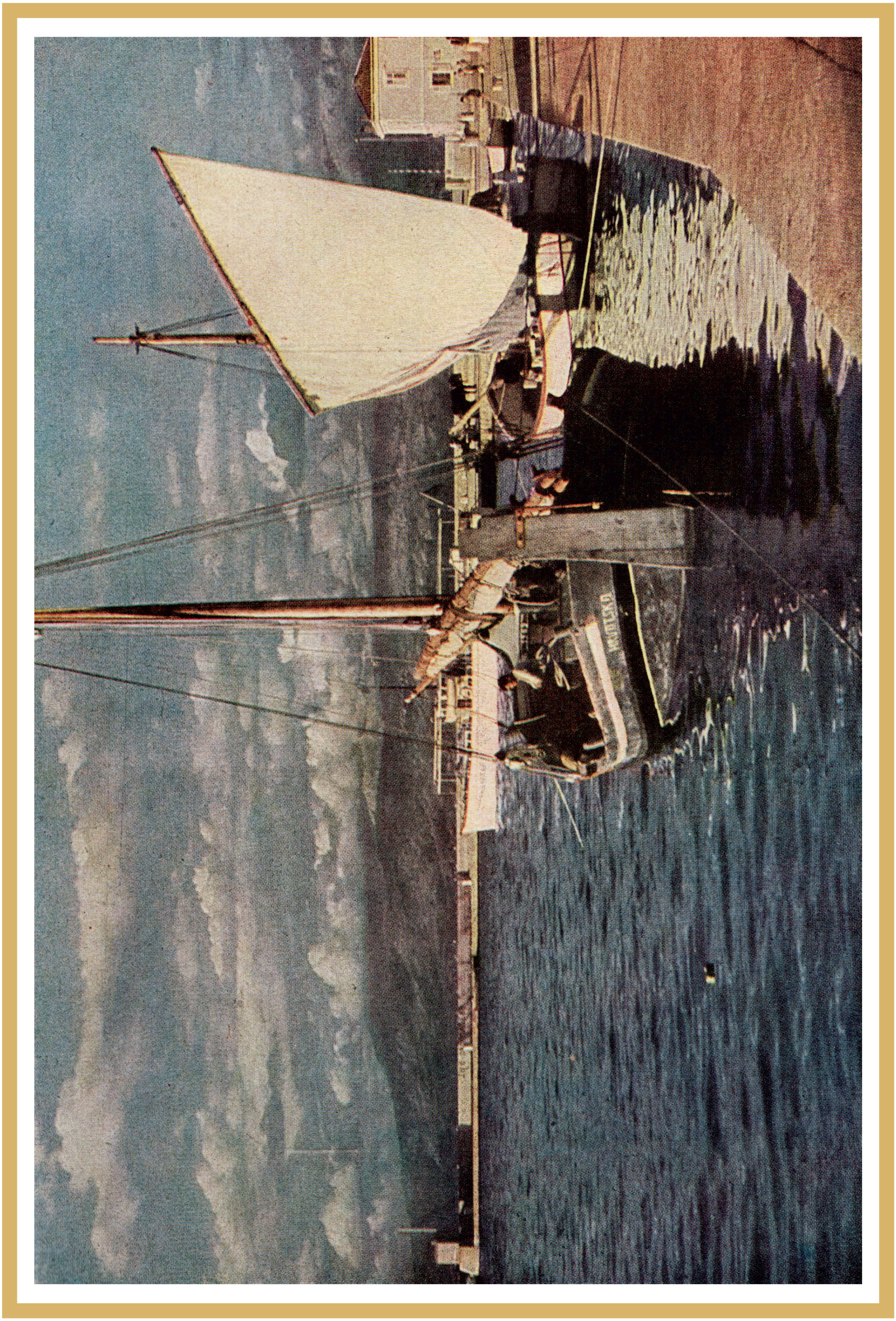

Sušenje mreža u ribarskom selu

Netzetrocknen in einem Fischerdorf

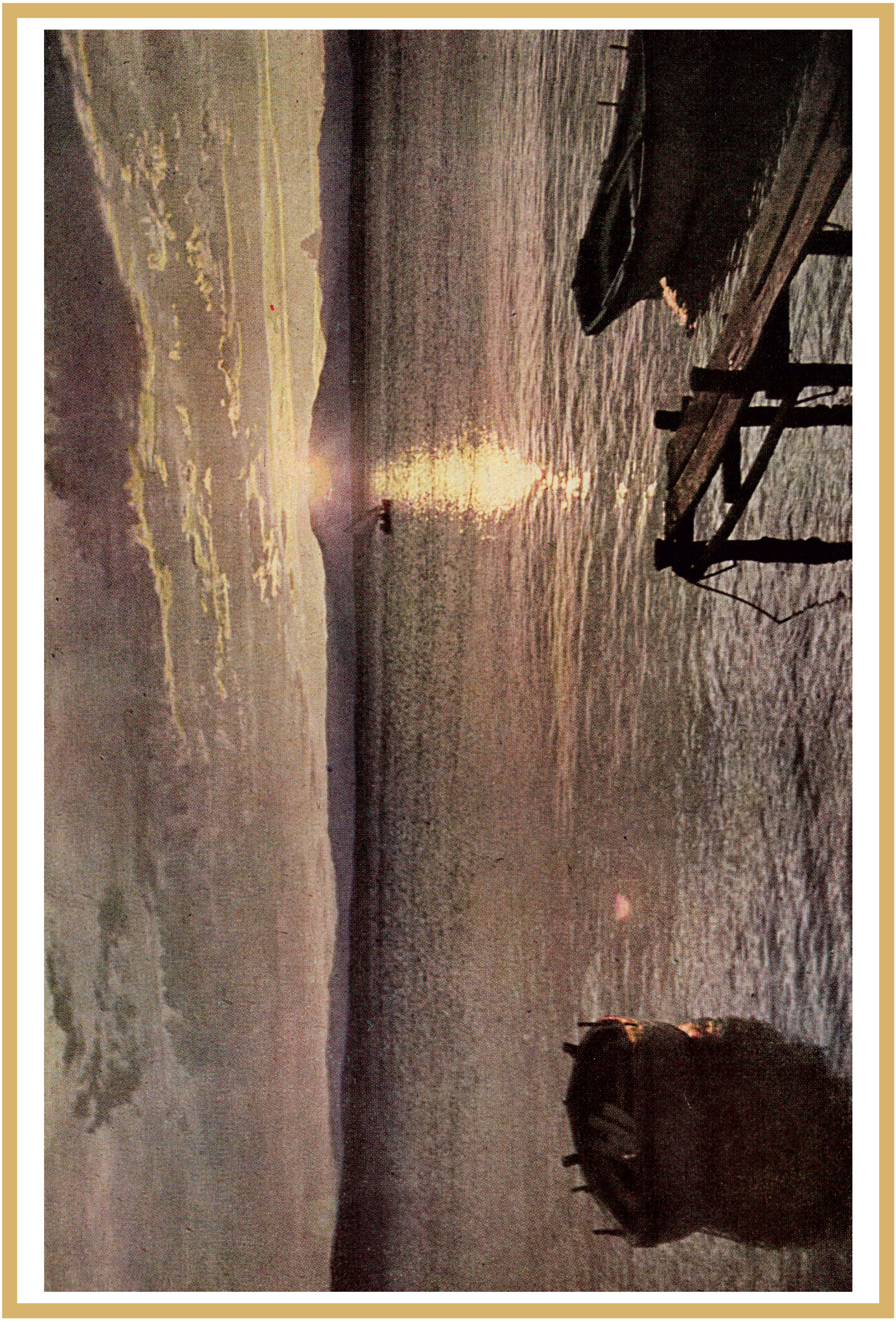

Plemenite ribe Jadranskog mora — Edelfische der Adria

Luka na otoku Braču

Hafen auf der Insel Brač

Zalaz sunca za Učkom, Istra

Sonnenuntergang hinter der Učka, Istrien

Djevojka iz Novog, Hrvatsko Primorje

Mädchen aus Novi, kroatisches Küstenland

ILUSTRAȚIELE ÎN ACEASTA CARTE sunt fotografiĭ „Agfa-color“	A KÖZOLT KÉPEK „Agfa-color“ felvételek után készültek	СНИМКИТѢ ВЪ ТАЗИ КНИГА сж изработени споредъ Агфа-колорни снимки

No	Numele tabloului	A felvétel cime	Наименование на снимкитѣ
1.	Țărancă tineră din satul Bistra in «Hrvatsko Zagorje»	Fiatal nő Bistra községböl. (Horvát Zágorje)	Млада селянка отъ село Бистра въ Хърватско Загорие
2.	«Kamenita vrata» (portalul de piatră) în Zagreb	A zágrebi „Kökapu“	«Каменната врата» въ Загребъ
3.	Zagreb, priveliște a orașului de jos	Zagreb, kilátás az alsó-városra	Загребъ — погледъ къмъ долната часть на града
4.	Zagreb, târg lânga catedrală	Zagreb, a székesegyház előtti tér	Загребъ — площадътъ предъ катедралната църква
5.	Zagreb, partea modernă a orașului	Zagreb, modern városrész	Загребъ — модерна часть отъ града
6.	Ținutul dealuros «Hrvatsko Zagorje» in nord-westul țăriĭ	A Horvát Zágorje dombos vidéke, az ország északnyugati részén	Хълмистъ край въ Хърватско Загорие — въ северо-западната часть на страната
7.	Fată din apropierea Nova Gradiška	Fiatal leány Nova Gradiška környékéről	Девойка отъ околностьта на Нова Градишка
8.	Vie în «Hrvatsko Zagorje»	Szölöshegy a Horvát Zágorjében	Лозе въ Хърватско Загорие
9.	Treasc în insula Hvar	Szölöprés Hvár szigetén	Пѣсъкъ на островъ Хваръ
10.	Femei din apropierea orașului Sisak	Fiatal nő Sisák környékéről	Жена отъ околностьта на градъ Сисакъ
11.	Vechea cetate Varaždin, astăzi muzeul municipal a orașului Varaždin	A varaždini régi vár, ma Varaždin város múzeuma	Старата крепость на Вараждинъ — днесъ градски музей
12.	Cetatea «Veliki Tabor» în Hrvatsko Zagorje	„Veliki Tábor“ vára a Horvát Zágorjében	Крепостьта «Велики таборъ» въ Хърватско Загорие
13.	Recolta în Slavonia	Aratás Slavoniában	Жетва въ Славония
14.	La Korana lânga Karlovac	A Korana partja Karlovac mellett	Рѣка Корана край Карловацъ
15.	Cetatea Zrinilor Ozalj lânga fluviul Kupa	Ozalj, a Šubić-Zrinski család vára a Kupa partján	Крепостьта на Зрински «Озалъ» на рѣка Купа
16.	Din Velebit deasupra litoralului Adriei	Részlet a Velebit hegységből, az Adriai tenger partja felett	Планината Велебитъ надъ брѣга на Адриатическо море
17.	In o pădure in Bosnia	Boszniai erdő	Въ горитѣ на Босна
18.	Femei din Samobor	Nő Sámobor vidékéről	Жена отъ Самоборъ
19.	Din Grmeč	Grmeči részlet	Изъ пл. Гърмечъ
20.	Cataractele unui din cele 16 lacuri din Plitvice	A Plitvicei tavak egyik vizesése	Водопади на едно отъ 16-тѣ Плитвички езера
21.	Şosea peste Makljen	A Makljeni út	Шосето презъ Макленъ
22.	Panorama de iarnă dela Dunare spre Petrovaradin	Téli felvétel a Dunárol Petrovaradin mellett	Зименъ пейзажъ отъ Дунава край Петроварадинъ
23.	Jarna la Mrežnica lângă Karlovac	Tél a Mrežnican Karlovac mellett	Зима на Мрежница — край Карловацъ
24.	Orașul Mostar in Herțegovina	Mostár városa Hercegovinában	Градъ Мостаръ въ Херцеговина
25.	Fată catolică în munțiĭ Bosniei	Katolikus leány a boszniai hegyekből	Девойка-католичка изъ планинитѣ на Босна
26.	Korana la satul Rastoke lânga Slunj	A Korana folyó a Slunj melletti Rastoka falunál	Рѣка Корана при село Растоке — край Слунь

SLIKE U OVOJ KNJIZI
izradjene su prema „Agfa-color" snimkama

DIE BILDER DES BUCHES
wurden nach „Agfa-color"-Aufnahmen hergestellt

No	Naslov slike	Bildtitel	Autor
1.	Mlada seljakinja iz sela Bistra u Hrv. Zagorju	Junge Bäuerin aus dem Dorf Bistra im „Hrvatsko Zagorje"	Tošo Dabac
2.	„Kamenita vrata" u Zagrebu	„Steinernes Tor" in Zagreb	Mladen Grčević
3.	Zagreb, pogled na donji grad	Zagreb, Ausblick auf die Untere Stadt	Tošo Dabac
4.	Zagreb, trg pred prvostolnom crkvom	Zagreb, Vorplatz der Domkirche	Mladen Grčević
5.	Zagreb, suvremeni dio grada	Zagreb, ein moderner Ausschnitt	Tošo Dabac
6.	Brežuljasti kraj „Hrvatsko Zagorje" na sjeverozapadu zemlje	Hügellandschaft „Hrvatsko Zagorje" im Nordwesten des Landes	Tošo Dabac
7.	Djevojka iz okolice Nove Gradiške	Mädchen aus der Umgebung von Nova Gradiška	Tošo Dabac
8.	Vinograd u „Hrvatskom Zagorju"	Weinberg im „Hrvatsko Zagorje"	Mladen Grčević
9.	Tiesak na otoku Hvaru	Keltern auf der Insel Hvar	Teodor Paspa
10.	Žena iz okolice grada Siska	Frau aus der Umgebung der Stadt Sisak	Tošo Dabac
11.	Stari grad Varaždin, danas gradski muzej grada Varaždina	Die alte Burg Varaždin, heute städtisches Museum der Stadt Varaždin	Zlatko Spies
12.	Grad „Veliki Tabor" u Hrvatskom Zagorju	Burg „Veliki Tabor" im „Hrvatsko Zagorje"	Mladen Grčević
13.	Žetva u Slavoniji	Ernte in Slawonien	Eugen Trišler
14.	Na Korani kod Karlovca	An der Korana bei Karlovac	Marijan Kirasić
15.	Zrinski grad Ozalj na rieci Kupi	Burg Ozalj des Fürstengeschlechtes Šubić Zrinski an dem Flusse Kupa	Božidar Krznarić
16.	Iz Velebita nad obalom Jadranskog mora	Aus dem Velebit-Gebirge über der Küste des Adriatischen Meeres	Dušan Frković
17.	U bosanskoj šumi	Aus einem bosnischen Walde	Milan Moravec
18.	Žena iz Samobora	Frau aus Samobor	Tošo Dabac
19.	Sa Grmeča	Aus dem Grmeč-Gebiete	Milan Moravec
20.	Slapovi jednoga od 16 plitvičkih jezera	Wasserfall eines der 16 Plitvicer Seen	Marijan Kirasić
21.	Cesta preko Makljena	Straße über Makljen	Zlatko Spies
22.	Zimska slika s Dunava kod Petrovaradina	Winterbild der Donau bei Petrovaradin	Ignjat Habermüller
23.	Zima na Mrežnici kod Karlovca	Winter an der Mrežnica bei Karlovac	Marijan Kirasić
24.	Grad Mostar u Hercegovini	Die Stadt Mostar in der Herzegowina	Edmund Stöger
25.	Katolička djevojka s bosanskih planina	Katholisches Mädchen aus dem bosnischen Hochland	Tošo Dabac
26.	Korana kod sela Rastoke kraj Slunja	Der Fluß Korana bei Rastoke, nahe von Slunj	Zlatko Spies

No	Numele tabloului	A felvétel cime	Наименование на снимкитѣ
27.	Satul mic Jezero la lacul fluviului Pliva lânga Jajce	Jezero falucska a Pliva alkotta tónál Jajce mellett	Селище Езеро на езерото, образувано отъ рѣката Плива при гр. Яйце
28.	Jarna in Sarajevo	Sarajevo télen	Сараево зиме
29.	Ţaran bosniac	Boszniai paraszt	Селянинъ отъ Босна
30.	Preot mohamedan înaintea unei moşeie in Sarajevo	Mohamedán pap egy sarajévoi mecset előtt	Мохамедански свещеникъ предъ една отъ джамиитѣ въ Сараево
31.	Câmp cu tutun în Herţegovina	Dohánymező Hercegovinában	Тютюнево поле въ Херцеговина
32.	Şantierul în Trogir	A trogiri hajógyár	Корабостроителница въ Трогиръ
33.	Cuptor de topit in Zenica	Vaskohó Zenicában	Висока пещь въ Зеница
34.	Vestibulul palatului principesc in Dubrovnik	A fejedelmi palota előcsarnoka Dubrovnikban	Предверие на «Княжевския палатъ» въ Дубровникъ
35.	Femei din Dalmatinska Zagora	Nő a dalmát Zágora vidékéről	Жена отъ Далматинското Загорие
36.	Privelişte în o uliţa din litoralul croat	Utcai részlet a Horvát tengerpartról	Улична картина отъ Хърватско Приморие
37.	Tablou de ţară din litoralul croat	Falusi felvétel a Horvát tengerpartról	Селски пейзажъ изъ Хърватско Приморие
38.	Insula Lokrum în faţa Dubrovnikului, cea mai frumoasă insula adriatica cu prea minutata flora subtropică	Lokrum sziget Dubrovnik közelében, a legszebb adriai sziget gazdag subtrópusi növényzettel	Островъ Локрумъ предъ Дубровникъ — най-хубавиятъ адриатически островъ съ прекрасна подтропическа флора
39.	Ventreala subt Velebit	Vitorlás Velebit sziklás partja elött	Платноходка подъ Велебитъ
40.	Dubrovnik, port vechiu	Dubrovnik, a régi kikötő	Дубровникъ — старото пристанище
41.	Baška Voda lânga Biokovo în Croaţia dalmatină	Baška Voda Biokovo alatt (Dalmát Horvátország)	Башка-Вода — подъ Биоково — въ далматинско Хърватско
42.	Perast, Boka Kotorska	Perast, Boka Kotorska	Перастъ, Бока Которска
43.	Split	Split	Сплитъ
44.	Uscarea rociului în satul prescarilor	A hálók száritása egy halászfaluban	Сушене на мрежитѣ въ рибарско село
45.	Peşti nobili in Adria	Az Adriai tenger nemes halféléi	Благородни риби отъ Адриатическо море
46.	Portul pe insula Brač	Kikötő Brač szigeten	Пристанище на островъ Брачъ
47.	Apusul de soare la Učka, Istria	Naplemente az Učka mögött, Isztria	Залѣзъ слънце въ Учка, Истрия
48.	Fată din Novi, litoralul croat	Fiatal leány Noviból (Horvát tengerpart)	Девойка отъ Нови, Хърватско Приморие

No	Naslov slike	Bildtitel	Autor
27.	Mjestance Jezero na jezeru rieke Plive kod Jajca	Ortschaft Jezero am See des Flusses Pliva bei Jajce	Zlatko Spies
28.	Sarajevo zimi	Winterliches Sarajevo	Edmund Stöger
29.	Bosanski seljak	Bosnischer Bauer	Tošo Dabac
30.	Muhamedanski svećenik pred jednom od sarajevskih džamija	Mohammedanischer Priester vor einer Moschee in Sarajevo	Marijan Kirasić
31.	Duhansko polje u Hercegovini	Tabakfeld in der Herzegowina	Zlatko Spies
32.	Brodogradilište u Trogiru	Werft in Trogir	Ernest Cuvaj
33.	Visoka peć u Zenici	Hochofen in Zenica	Ing. Radoslav Lorković
34.	Predvorje Kneževe palače u Dubrovniku	Vorhof des fürstlichen Palastes in Dubrovnik	Zlatko Spies
35.	Žena iz Dalmatinske Zagore	Frau aus der „Dalmatinischen Zagora"	Tošo Dabac
36.	Ulična slika iz Hrvatskog Primorja	Straßenbild aus dem kroatischen Küstenland	Margareta Komzak
37.	Seoska slika iz Hrvatskog Primorja	Bild aus einem Dorf im Küstenland	Margareta Komzak
38.	Otok Lokrum pred Dubrovnikom, najljepši jadranski otok s prekrasnom subtropskom florom	Insel Lokrum vor Dubrovnik, die schönste Insel der Adria, mit prachtvoller subtropischer Flora	Marijan Kirasić
39.	Jedrilica podno Velebita	Segler unter dem Velebit-Gebirge	Zlatko Spies
40.	Dubrovnik, stara luka	Der alte Hafen von Dubrovnik	Zlatko Spies
41.	Baška Voda podno Biokova u dalmatinskoj Hrvatskoj	Baška Voda unter dem Biokovo im dalmatinischen Kroatien	Zlatko Spies
42.	Perast, Boka Kotorska	Perast, Bucht von Kotor	Zlatko Spies
43.	Split	Split	B. K.
44.	Sušenje mreža u ribarskom selu	Netzetrocknen in einem Fischerdorf	Marijan Kirasić
45.	Plemenite ribe Jadranskog mora	Edelfische der Adria	Marijan Kirasić
46.	Luka na otoku Braču	Hafen auf der Insel Brač	* * *
47.	Zalaz sunca za Učkom, Istra	Sonnenuntergang hinter der Učka, Istrien	Mladen Grčević
48.	Djevojka iz Novog, Hrvatsko Primorje	Mädchen aus Novi, kroatisches Küstenland	Dr. Maksimilijan Paspa